

บทคัดย่อ

Project Code : RTA/07/2540

Project Title :

1. ปัญหาและการป้องกันไวรัสตับอักเสบบในประเทศไทย
2. อณูชีววมะเร็งตับ และกลไกการเกิดมะเร็ง
3. อณูชีววิทยาทางการแพทยศ

Investigators : ศ.นพ. ยง ภู่วรรรณ และคณะ
หน่วยปฏิบัติการวิจัยไวรัสตับอักเสบบ ภาควิชากุมารเวชศาสตรศ
คณะแพทยศาสตรศ จุฬาลงกรรณมหาวทยาฬย

E-mail Address : Yong.P@chula.ac.th

Project Period : 1 ธันวาคม พ.ศ. 2540 - 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

ภายใต้โครงการวิจัย ปัญหาและการป้องกันไวรัสตับอักเสบบในประเทศไทย มะเร็งตับและการศศึกษาอณูชีววิทยาทางการแพทยศ โดยมีโครงการศศึกษาวิจัยทางดานวิทยาศาสตร์พื้นฐาน รวมทั้งการประกยูกตศทางคลินิก การวิจัยจะครอบคลุมไปถึงการวิจัยในหองปฏิบัติการ การวิจัยทางคลินิก และการวิจัยภาคสนาม เช่นศศึกษาระบาดวิทยาของไวรัสตับอักเสบบ ในประเทศไทย

ในระยะเวลา 3 ปี ที่อยู่ใโครงการ ได้มีการรวมกลุ่มนักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ อาจารย์แพทยศ รวมทั้งแพทยศและนักวิจัยในต่างจังหวด เข้าร่วมทำการศศึกษากันมากกว่า 50 ท่าน โดยมีจุดมุ่งหมายงานวิจัยโดยการ ประกสานงานเป็นเครือช่าย เช่น การศศึกษาผลกระทบของการให้วัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบ บี ในประเทศไทย มีผลให้ไวรัสตับอักเสบบ บี ในประเทศไทยลดลงอย่างมาก โดยพบว่าเด็กต่ำกว่า 18 ปี มีอัตราการเป็นพาหะไวรัสตับอักเสบบ บี ร้อยละ 2.5 (แต่เดิมร้อยละ 5-6) ในเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปี อัตราการเป็นพาหะเพียงร้อยละ 0.7 เป็นการแสดงให้เห็นถึงการนำผลงานวิจัยไปใช้เชิงนโยบายและ

ปฏิบัติจนเกิดเป็นผลรูปธรรมอย่างชัดเจน ระบาดวิทยาไวรัสตับอักเสบบี เอ สาเหตุของตับวายในเด็ก ทำให้แพทย์ในต่างจังหวัดได้ตระหนักถึงงานวิจัยเพิ่มขึ้น รวมทั้งการศึกษา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน สายพันธุ์ไวรัสตับอักเสบบีในประเทศไทย มะเร็งตับ ที่เป็นปัญหาในประเทศไทย Cytokines รวมทั้งไวรัสตับอักเสบบีตัวใหม่ เช่นไวรัสตับอักเสบบี จี ไวรัสตับอักเสบบีทีที รวมทั้งการศึกษาทางอณูชีววิทยาทางการแพทย์ อีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการกลายพันธุ์ของไวรัสตับอักเสบบี

ผลงานวิจัยไวรัสตับอักเสบบี โดยสังเขปดังนี้

ไวรัสตับอักเสบบี ยังคงเป็นปัญหาทางสาธารณสุขของประเทศไทย โดยปัญหาหลักได้แก่ตับอักเสบบีเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบี บี และ ซี ยังผลให้เกิดโรคตับเรื้อรังตับแข็ง และมะเร็งตับ การศึกษาระยะยาวทำให้เข้าใจปัญหาและวางมาตรการในการป้องกันอย่างได้ผล โดยเฉพาะไวรัสตับอักเสบบี บี ที่ลดลงอย่างมาก การระบาดของไวรัสตับอักเสบบี เอ ยังคงพบได้ในประเทศไทย ถึงแม้ว่าการศึกษาด้านระบาดวิทยาแสดงให้เห็นว่าการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี เอ ลดลงอย่างมาก ในการศึกษาปัจจุบันยังพบว่าไวรัสตับอักเสบบี ดี ที่เคยพบสูงมากในกลุ่มผู้ป่วยยาเสพติดได้ลดลง เช่นเดียวกัน ไวรัสตับอักเสบบี อี พบได้น้อยในประเทศไทย ในปัจจุบันมีวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี อย่างได้ผลคือ วัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี เอ และ บี ยังไม่มีวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี ซี การตรวจกรองก่อนให้เลือดจึงเป็นวิธีการลดการแพร่กระจายโรคอย่างได้ผล

การสร้างนักวิจัย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะทางอณูชีววิทยาเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้ค้นพบไวรัสตับอักเสบบีตัวใหม่เกิดขึ้น เช่นไวรัสตับอักเสบบี จี ทีที และไวรัสในตระกูลเซน อย่างไรก็ตามไวรัสตัวใหม่ ๆ ที่ค้นพบยังต้องการศึกษาความสำคัญทางคลินิก โดยเฉพาะเกี่ยวกับโรคตับอักเสบบี โครงการวิจัยภายใต้กลุ่มเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ศ.นพ. ยง ภู่วรวรรณ ได้ศึกษารวบรวมทางด้านระบาดวิทยา อณูชีววิทยา กลยุทธ์ ในการควบคุม ป้องกันไวรัสตับอักเสบบีในประเทศไทย โดยมีผลงานจำนวนมาก เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

นอกจากนี้ยังได้มีพัฒนาสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ อาจารย์รุ่งเยาว์ รวมทั้งนิสิตปริญญาโท นิตินิต และนิสิตมหาบัณฑิตจำนวน 3 รายและ 15 ราย ตามลำดับ โดยส่วนหนึ่งได้จบการศึกษาแล้ว นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนให้แพทย์เฉพาะทางแบบต่อยอด ได้สนใจในการศึกษาวิจัย รวมทั้งแพทย์ประจำบ้านอีกเป็นจำนวนมาก ตระหนักในงานวิจัยและทำงานวิจัยได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ทั้งยังเป็นพี่ภาคปฏิบัติของนิสิตปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต จำนวน 3 คน นิสิตแพทย์

7 คน และนักเรียนในโครงการเสริมสร้างอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์ของ สวทช. นับเป็นการเสริมสร้างพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลงานวิจัยโดยรวม

ผลงานเมธีวิจัยอาวุโส ได้เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 70 เรื่อง โดยได้รับการลงพิมพ์หรือตอบรับลงพิมพ์แล้วจำนวน 58 เรื่อง และได้ทบทวนแก้ไขแล้ว 4 เรื่อง และอยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสาร 8 เรื่อง โดยผลงานดังกล่าวลงพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติต่าง ๆ ดังนี้